Dvanaest selà u Fruškoj gori.

NAPISAO MILOŠ Đ. ŠKARIĆ.

Bešenovo.

Selo Bešenovo leži na bregovitom podnožju Fruške gore i ima jedan glavni sokak, koji presecaju dva raskršća s vrlo kratkim ulicama. Svaki se sokak sastoji od dva reda ḳuća, koje su pokrivene crepom i slamom; zidane su od cigle, čerpića i naboja, a ima ih i od pletera.

Usred sela je lepa crkva, kojoj je zvonik podignut otprilike — kako najstariji ḷudi pričaju — pre 140 godina, dok je crkva mnogo ranije zidana, te ne pamte danas ni najstariji ḷudi, da im je kadgod tko pričao o toj gradńi. Zapisa nikakvog nigde nema. Zvonik je bio pokriven plehom i vrlo lepo iskićen, ali je zub vremena izeo taj krov, pa je 1898. obnovḷen i bakrom pokriven. Na zvoniku su četiri zvona. Hram crkve pada na dan 13. jula, a slavi Sabor arhang. Gavrila.

Po pričańu Živana Kovańgića, kako mu je nekada kazivao ńegov deda, koji je živio 100 god., prvi se doselio Baša iz Bašina sela u Maćedoniji u Bosanski Novi, gde je Baša nekoliko godina proveo; no kad ga Turci htedoše ubiti, odluči da traži sebi i svojima novo pribežište. Tako je Baša došao ovamo i nastanio se na Krčevinama, koje leže 2 km južno od Bešenova. To je zemḷište (danas bogata i lepa ravnica) u ono doba bilo sam krš i šume, a to je Baši dobro došlo, jer se ńegova stoka mogla bezbrižno hraniti, a imao je toliko, da joj ni sam nije broja znao. Sam Baša imao je tu jako sklonište i glava mu beše od Turaka sačuvana. U ńega beše vrlo velika porodica, dosta slugu i dosta dobra četa za neprijateḷa. Često su ga Turci napadali, ali je on uvek pobedio. Kad se ovamo doselio, s ńime je došao i sveštenik, jer se priča, da su prvu crkvu imali vrlo primitivnu, od dasaka na Krčevinama,

tik uz današńu pustaru Višńevce. To Bašino preseleńe iz Bosanskoga Novog nazvali su tada: „Ovo je Bašino novo“, pa je otud i današńe mesto dobilo ime Bešenovo.

Priča se, da je ime Bešenovo postalo i ovako: Manastir je bio kao i sad pod šumom, i Turci pođu da ga razruše, a paša ostane sa svojom pratńom na mestu, gde je danas selo. Turci su više puta jurišali na manastir, ali mu ništa nisu mogli učiniti. Tad se vrate natrag paši i kažu mu, da nisu mogli ništa manastiru nauditi, jer nešto „beše novo“.

Priča se i ovako: Bešenovački manastir zidao je kraļ Dragutin iz Mitrovice. Majstori, kad su sa poslom bili gotovi, odu kraļu, da ga pitaju, kakovo će ime nadenuti manastiru. Sestra kraļeva tu se desila, pa reče: „Čudna mi čuda, beše novo!“

Malo zapadno od Bešenova, t. j. od Bašinova naseļeńa, a južno od današńeg sela Bešenova, jedan sat hoda, nalazi se lep prostran pašńak Palanka, gde je bio nekad turski grad Ripić. Tu se i danas još vidi šanac oko grada i mnogo cigle. O tom gradu priča se: Baša je uvek mislio na to, kako će Turke iznenada napasti, potući ih i za uvek ih se oprostiti. Te ńegove namere, a i samo ńegovo spremańe potkaže jedan Bašin čovek Turcima, te se Turci pobune i udare na Bašu, a ovaj, kad je vidio svoju pogibiju, pobegne i dođe na Provaliju. To se zemļište nalazi više sela za jedno 300 metara daleko, i tu je danas podignut drveni krst u dolini, kojom put vodi iz sela u manastir Bešenovo.

Onaj izdajica, dobivši ime od grada Ripić, begao je od Baše na sever prema manastiru Beočinu, pa nije došao ni na pô puta, uvati ga Baša i pogubi. To je mesto Baša anatemisao, pa se i danas zove Anátema. Ima i danas u starih ļudi običaj, kad pored toga mesta prolaze, da bace na ń grančicu, busu ili kamen i kažu: „Anátema ga bilo!“

U tom boju s Turcima poginuo je i Bašin sveštenik.

Bešenovo selo zaokruženo je bogatim i plodnim oranicama, pašńacima, voćima i livađama; nekad je po brežuļcima rađalo glasovito „fruškogorsko vino“, pa je s toga i samo selo na lepom glasu bilo. Domaće je vinograde uništila filoksera, ali se sad opet podižu na američkoj podlozi.

Na severnoj strani od sela Bešenova, $^3/_4$ sata hoda, a pod Fruškom gorom, leži u velikoj i lepoj dolini manastir Bešenovo.

Prvobitni kaluđeri došli su ovamo iz Srbije iz manastira Vitovnice, koji je posvećen Uspeniju sv. Bogorodice. S ńima su došli ńihovi srodnici, kumovi i prijatelji, te osnovali Prńavor, koji danas broji oko 40 kuća i do 300 duša.

Priča se, da je manastir sagradio srpski kralj Dragutin, koji je nekada u Sremu živio. O kralju Dragutinu se priča: Jedamput je bio u lovu na jednom bregu u manastirskoj šumi, sat hoda severno od manastira, pa odvojiv se od svoga društva izgubio se negde u šumi. Perjanici su ga dugo i dugo tražili, pa kad ga nađoše, prozovu taj breg od radosti Kraljevac. Pod tim imenom i danas se tako taj breg zove. U vrhu brega ima izvor, gde izvire vrlo hladna i kao suza bistra, osobito dobra voda za piće, a zove se Izvor kraljevački.

O kralju Dragutinu vredno je i ovo spomenuti. Kad je jednom lovio u Irigu, a ker mu opazio lisicu, otrgne kajas s vrata i povija je. Kad je lisica htela u rupu, ker je zgrabi za nogu i odgrize. Jedan perjanik baci se kamenom na kera i prebije mu nogu. Ker zacvili, a uto se kraljev koń poplaši, pa kada ga perjanik htede uhvatiti, koń se baci nogama i prebije perjaniku nogu. Od perjanikova jauka koń počne begati i pane u neku rupu te prebije obe predńe noge. Kajući se kralj Dragutin za to, a i zbog toga, što je od oca prestol oteo, pa držeći, da je to sve Božija kazna, reče svome bratu Milutinu, da se kaje, i počne u to ime graditi svome krsnom imenu Svetoarhanđelsku zadužbinu, manastir Bešenovo.

Zvonik manastirske crkve je vrlo visok i bakrom pokriven, a zidan u stilu vizantijskom. God. 1900. sva je crkva obnovljena. Crkva je posvećena Arhanđelu Mihailu, a slavi na 15. jula mučenike Kirika i Julitu.

Od manastira 300 m severno nalazi se šuma Kesteńak, prozvana od toga, što je tu nekad u pećini starac isposnik u samoći život provodio te svojom rukom zasadio kestenova drva, kojih i danas ima.

Istočno od manastira na bregu zvanom Okop nalazi se Dedina česma. Tu je nekad živio starac kaluđer u samoći te kalamio i podizao razno voće. Na treći dan Duhova tu se sastaje omladina iz ovih sela kao na slavu.

Na $^1/_4$ sata hoda od manastira severozapadno ima jedan breg, koji se zove Pustajina glava. Tu je, kažu, živeo kaluđer baveći se pčelarstvom; kod ńega su se sticali pustajije te imali svoja skloništa.

U manastiru se nalazi vrlo staro Jevanđele, rukom pisano i sve pozlaćeno, srebrom okovano, samo šteta, što na ńemu nema ni dana ni godine, kad je pisano niti ime pisca. Toliko se zna, da su to Jevanđele donesli ovamo kaluđeri iz man. Vitovnice, a to bi po prilici moglo biti u XII. veku. Još se u manastiru nalazi vrlo stari model sadašńega manastira, koji je od drveta rukom načińen i sedefom optočen; a isto tako i tri stara krstića rukom rađena.

Doselivši se naš narod u ove krajeve, prva mu je briga bila, da podińe bogomoļe, a uz ńih i škole da otvore. Prve su im škole bile čisto srpske veroispovesti. Prvi učiteļi bili su svakojako kaluđeri i mirski sveštenici. Crkveno slavensko pismo, veronauka i pojańe, to su bili školski predmeti. U selu stari ļudi pričaju, da su nekad đakoni učiteļevali po 10 godina, jer se pre nisu mogli zapopiti. Plate su bile u novcu i hrani, drvima i osvetļeńu. Ńihovi đaci naučivši dobro čitati i pojati u crkvi, a uz to izučivši po koji zanat, postajahu docnije sami učiteļi. Tako se priča, da je pre 80 god. bio učiteļ u Bešenovu Đorđe Petrović, zanatlija, a pre 72 god. Aleksandar Crnobarac, ratar. Plaća i jednom i drugom beše 10 oka žita od bračnog para, goriva drva i lojane sveće za osvetļeńe.

Osim spomenutih bregova i mesta još su ovi bregovi oko sela Bešenova i više ńega: Orlovac, Grabovac, Arvatovac, Tetrman, Vukovac, Raškovac, Podrumište, Mutaļ, Krajinac, Rasova, Vranova stena.

Dolovi se ravnaju po imenu brega: Mutaļski do, Grabovački, Vukovački itd.

Šume: Tetrman, Vukovac, Više Cera, Pod Javorom, Kod Stubline, Crvena Anta, Mali Čot, Rakića Bašta, Acanovo Voće.

Ńive: Parlozi, Selište, Čikasovo, Rit, Sredńe Poļe, Krčevine, Zubače, Dužńice, Mutaļ.

Izvori: Jelenića izvor u Grabovcu, Nikšića izvor u dolu Raškovcu.

Bešenovo ima*) 160 kućnih brojeva i oko 1200 duša, samih Srba pravoslavne vere. Samo dva rimokatolika doselili su se iz Rume pre 20 godina; bave se kolarskim zanatom.

*) Godine 1909., kad je ovo pisano.

Danas žive u selu ove porodice:

Ććimović 7 *)
Aleksić [1]) 6
Anđić [2]) 4
Arsenijević 5
Aščević 3
Bakić 22
Banovački 1
Belić [3]) 24
Belovitić 41
Brijak [4]) 5
Crnobarac 7
Ćirić 1
Ćirin 1
Danojlić [5]) 3
Dimitrijević 16
Gavrilović 2
Glogińa [6]) 5
Ilić 3
Isaković 1
Janić 17
Janković-Cincar 4
Jelenić 2
Jeremić 1
Jevremović 23
Jovanović 17
Jurišić 17
Kerac [7]) 2
Klinčarić [8]) 1
Kosanić 6

*) Broj uza svako ime ovdje i dalje znači krsno ime, koje porodica slavi, i to:

1. Nikola („Nikoļ dan“) 6. XII.
2. Georgije („Đurđev dan“) 23. IV.
3. Đurdic 3. XI.
4. Dimitrije („Mitrov dan“) 26. X.
5. Arhanđelovo („Aranđelov dan“) 8. XI.
6. Petka 14. X.
7. Jovan Krst. („Jovań dan“) 7. I.
8. Petar („Petrov dan“) 29. VI.
9. Trifon („Trivuń dan“) 1. II.
10. Lazar („Lazareva subota“).
11. Stevan 27. XII.
12. Stefan Dečanski 11. XI.
13. Martin („Mrata“, „Mratin dan“) 11. XI.
14. Časne verige sv. Petra 16. I.
15. Marko („Markov dan“) 25. IV.
16. Grigorije 25. I.
17. Ignatije 20. XII.
18. Kuzman i Damjan 1. XI.
19. Kirijak Otšelnik 29. IX.
20. Mihail („Miholļ dan“) 29. IX.
21. Konstantin i Jelena 21. V.
22. Sergije („Srđev dan“) 7. X.
23. Luka („Lučin dan“) 18. X.
24. Toma 6. X.
25. Andrija Prvozvani 30. XI.
26. Jeftimije 20. I.
27. Pantelija 27. VII.
28. Atanasije 2. V.
29. Alipije („Alimpije“) 26. XI.
30. Avramije 29. X.
31. Gavrilo 26. III. (13. VII.)
32. Vartolomej 11. VI.
33. Vasilije 1. I.
34. Kalistrat 27. IX.
35. Haralampije 10. II.
36. Joakim i Ana 9. IX.
37. Mojsej 4. IX.
38. Prenos mošti sv. Nikole 9. V.
39. Duhovi.
40. Mala Gospojina 8. IX.
41. Uspenije Bogorodice 15. VIII.
42. Vavedenije 21. XI.

[1]) doseļeni iz Despot Sent Ivana pre 35 god. [2]) Grci. [3]) iz Sivca pre 60 god. [4]) iz Krańske, prekrstio se. [5]) iz Platičeva pre 50 god. [6]) iz Golubića pre 60 god. [7]) iz Vrbasa pre kojih 70 god. [8]) iz Ležimira pre 70 god.

Kostić 11
Kovanǵić 27
Kresojević 7
Kristić [1]) 21
Kuzmanac 3
Laćarac 13
Lazarević [2]) 1
Lazić 1
Marinković 5
Marjanović 15
Mikić 2
Milinković I. 7
„ II. [3]) 1
Milkov [4]) 10
Milojev [5]) 5
Nedeļković 2
Negovanović 6
Nićković 3
Nikšić 5
Ninković 1
Obradović 7
Otašević [6]) 1
Paklović 1
Pantić 2
Pavkov [7]) 7
Pavlović 17
Perin 1
Plemić 1
Popović 1
Radović 1
Radujkov [8]) 4
Ratković 7
Remetski 22
Rismović 3
Rosić [9]) 14
Sakagić 2
Sakarǵić 14
Stojković 1
Šimunovački 2
Tedić 23
Trnić 1
Udavčić 2
Urošević 3
Živanac 7

Porodice, koje se smatraju kao jedne, jesu: Ćirići (23 kuće), Nikšići (11 k.), Lazići (4 k.), Jankovići (5 k.), Kresojevići (6 k.), premda ovi posledńi ne slave jednu slavu.

Izumrle su ove porodice: Milojević, Tatarski, Isaković (izumrla 1909)., Lončarev, Mačvanin, Matić, Smiļanić, Panić, Momirović, Milin, Čubrić, Igńatović, Popadić, Voćo, Kristić (izumrla 1909).

Prńavor.

Kao što i samo selo Prńavor leži na bregovima i gudurama, tako su i ńihove ńive, parlozi, voća dobila imena po bregu ili mestu, gde se nalaze: Beli Kamen, Okop, Vranova Stena, Krugovac, Krajinac, Cvejin Čot, Pištalina, Veliki Krivakovac, Mali Krivakovac, Dumnovac, Orašje, Orlovac, Rvatovac, Vukovac, Raškovac, Mala Tetrma, Velika Tetrma i Mutaļ.

[1]) iz Hrtkovaca. [2]) iz Bos. Krajine pre 30 god. [3]) iz Laćarka pre 30 god. [4]) iz Bosne pre 30 god. [5]) iz Pirota pre 15 god. [6]) iz Ńeguša u Crnoj Gori pre 150 god. [7]) iz Begeča pre 40 god. [8]) iz Pirota pre 15 god. [9]) iz Pešte pre 25 god., bio Slovak.

Porodice:

Adamović [1]) 9
Andušić 1
Begović 7
Damjanović 2
Dimitrijević 42
Đurković 3
Ercegovac [2]) 1
Jovanović 1
Kešić 2
Kovačević 1
Kozak 2
Kurjaković 9
Marjanović 1
Marković 2
Milojev 1
Miloradović [3]) 7
Oputić 2
Popović 1
Relić 7
Tadić 1
Živković 7

Grgurevci.

Postanak sela ne može se tačno odrediti. Još za vreme rimskoga cara Proba bili su ovde naseljeni rimski imućni građani, što su imali svoje vinograde, koji su prvi zasađeni u Sremu na Šuljmanskoj glavici, $^1/_4$ sata peške udaljenoj od sela. No samo selo nije moglo biti na današńem mestu, nego na Klisinama (jedan deo atara, koji leži na Matorom drumu, što vodi od Radinaca u Čalmu). I danas se poznaju tamo tragovi.

Srpski narod je ovde naseljen davno još pre 1690. god., samo što je potońom seobom brojno ojačao. Po pričańu staroga sveštenika, pokojnog Đorđa Markovića, koji je to predańe primio od predašńih sveštenika, ovdašńi su Srbi naseljeni za vreme srpskog despota Grgura, i po ńemu je i selo ime dobilo.

Selo leži na podnožju Fruške gore na ravnici, a samo nekoliko kuća u dolu. Sastoji se od dva velika paralelna sokaka i nekoliko mańih: Jedan veliki zove se Crkveni, a drugi Pijaca, a i Grčki. Od mańih jedan zove se Kantar (idući Šuljmu), a drugi paralelno s ovim Perlez. Ono nekoliko mańih nemaju imena.

Deo zemljišta izmed Fruške gore i sela pun je omańih bregova i dolina. S leve strane sela iza dola je breg Okop, koji se pruža do Fruške gore; za ńim dolazi do Velika Sanča, a za ńim breg Brńakovac, na kome ima najviše amer. vinograda. Ispod sela prema Mitrovici prostire se Amamski do, od kog je i jedan deo poļa dobio naziv Amam.

[1]) pre su se zvali Crnokaļac. [2]) iz Hercegovine. [3]) iz Pirota u Bačkoj.

Kad pođemo ispod šume od mesta Šuļma prema zapadu, tu se uzdigao vrh obrastao šumom, zove se Glavica (svojina Šuļma); ispod ńe je česma Vodica.

Idući k selu peńemo se opet na breg, koji je dosta širok, gde su nekad bili veliki vinogradi; taj breg graniči (prema šumi gore) sa pridolicom Gložań (Probusovac, gde je car Prob zasadio prvu lozu u Sremu).

Više sela dolazi greben-kamen, zatim doļa i dugačka dolina, koja silazi čak u žitna poļa Grabovac. Iz Grabovca peńemo se sve prema zapadu na breg Đurđevac; iz Đurđevca spuštamo se u dolove — Veliku i Malu Sanču, koju sam već spomenuo.

Venac, t. j. prava Fruška gora, posut je samom šumom, po-najviše bukovom i hrastovom. Šuma je nešto opštinska, a veći deo vlastelinska. Sredinom venca vodi Eugenov put, kojim je išao protiv Turaka.

Šume: Čerevićki Put, Inćin Čot, Kurjačka Ruka itd., a iz nekih se imena vidi, da su te šume bile svojina seļaka u davna vremena, na pr. Boškovo Vodenište, Stekińe Šļive, Loďinovića Šļive, Loďinovića Lipe, Baba-Đurđijin Grad itd. U opštinskoj šumi najlepše je mesto Terazije, gde se svake godine održavaju majalesi.

Česmi i izvora ima u šumi, ali u selu i oko ńega nema. Najznatniji je Klenovac na granici atara manďeloškog pod šumom; tu se 29. avgusta na dan Usjekovańa silna mladež iz cele okoline skupļa na tako zvani „devojački vašar".

Dońe poļe, koje se pruža ispod sela prema Mitrovici, ispočetka je valovito, a posle je ravan. S desne strane glavnoga druma k Mitrovici, koji inače deli atar na dve pole, ovo su imena pojedinih delova atara: Seget veliki, Dońi Brńakovac, Klisine, Strmo i Glavnice. S leve strane je Runćevac, Selište, Proštara, Pašńak, Zabrana i Zobara.

Po predańu je usred ovog mesta bila turska ģamija, te je od ńe cigla i kamen upotrebļen za ogradu crkvene porte god. 1786. To se može pročitati sa jedne kamenite ploče u zidu, i da je tada bio crkv. tutor Sofronije Čolić.

Za školu u Grgurevcima ne može se pre 1809. razabrati, da li je postojala, no te godine čita se iz zapisa učiteļa Stevana Beščanskog, da je škola bila, i da je pod istim učiteļem prvo zvono god. 1828., teško 112 funti, na školu podignuto.

Odmah nad dolom iza sela, a pored puta, koji vodi u Manďelos, na obronku je bilo staro groble, od koga nema danas traga.

Po pričańu prestalo se u ń sahrańivati pre 150 godina, pa se i danas pri prevrtańu zemļe za vinograd nalazi kostiju, što je najboļi dokaz, da je postojalo. — Odmah iza sela idući Radincima nalazi se staro, a do ńega novo groble. Ovo staro ima preko 100 godina i bit će da je otvoreno posle gore navedenog grobļa; novo je otvoreno 1902. god.

U Grgurevcima je nađen podrum od zidanog četverouglastog kamena, za koji se drži, da je iz doba rimskog; na ńemu nema nikakovih znakova. U taj podrum može stati do 200 hektr. vina. Danas je svojina Stefana Stefanovića.

Srpskih prav. domova ima 304, 340 porodica, duša 1706.

Antić 24
Antonović 7
Arbanovski 4
Aščević 3
Atanacković I. 4
„ II. 1
Belić 2
Beščanski 7
Bikić 2
Blažin 10
Bogić 11
Bošković 7
Carić 1
Civrić 2
Cvejić 3
Čalmanac 1
Čarubgić 1
Čepinčić 14
Čokić 1
Čolić 1
Ćirić 1
Ćurčić [1]) 39
Dakić 1
Dević 24
Dimović [2]) 4
Draščević 5
Đorđević 1
Galetar [3]) 2
Golić 3
Grabovački 1
Gelatović 3
Ivković 1
Jakotrenović 1
Jakšić 2
Jevremović I. 23
„ II. 5
Josimović 1
Jovanović I. [4]) 1
„ II. 2
Jovešković 5
Kalauzović 3
Kesić 1
Kosanić 1
Krompić 7
Krstić 1
Lalović 23
Laušević 1
Lazarević 1
Lodinović 3
Lozić 3
Maksić 12
Marinković 23
Marinović 12
Marjanović 1

[1]) iz Stare Srbije. [2]) iz Makedonije. [3]) iz Ugarske. [4]) iz Bosne.

Marković 2
Mehandžić 1
Melentić [1]) 2
Mihajlović 1
Mijalgić 5
Mijatović [2]) 7
Miladinović I. 7
„ II. 3
Milinković 2
Milivojević [3]) 1
Miljković 5
Mirković 2
Mišković 23
Murlaški 3
Nikolajević 1
Ninković 7
Obradović 7
Orlović 5
Ostojić 7
Palačanski 2
Pandžić 11
Paunić 2
Paunović 1
Peičić [4]) 4
Pejić 3
Peričin 2
Perić 5
Petaković 5
Petković 11
Petrović [5]) I. 7
„ II. 6
Plavšić 7
Popadić 7
Popović 11
Radić 2
Radivojević 4
Radosavljević [6]) I. 5
Radosavljević II. 11
Radovanović 1
Radušić 1
Ranitović 3
Ranković 1
Ristić I. 7
„ II. [7]) 5
Samadrović I. 1
„ II. 2
Simendić 23
Simić [8]) 1
Simin I. 11
„ II. 1
Stajić 1
Stanišić 9
Stanojević 5
Stefanović [9]) 11
Stojaković 33
Stojković I. 7
„ II. 15
Sujić 30
Šatrić 7
Šević 7
Šuljamčević 32
Tešankić 2
Timotijević 7
Tuvegdžić 1
Udilović 7
Uvalić 27
Vasilić [10]) 1
Vejin 33
Vesić 7
Vesković [11]) 7
Vilić 3
Vinokić 42
Vlaović 6
Vozarović 3

[1]) iz Srbije. [2]) iz Ugarske. [3]) iz Crne Gore. [4]) iz Mačve. [5]) iz Bosne. [6]) iz Mačve. [7]) iz Bosne. [8]) iz Makedonije. [9]) iz Makedonije. [10]) iz Crne Gore. [11]) iz Stare Srbije.

Vučinić 1	Zarić 11
Vukajlović [1]) 7	Zarin 5
Vuković [2]) 33	Želarac 10

Jazak.

Jazak je naseljen u XVII. veku. Doseljenici poteču što iz Bosne i Hercegovine, što iz Srbije, a živeli su najpre na Brailovu kod Višnevaca. Kad su Turci iza druge posade Beča 1683. bili potučeni kod Vaca i Požuna, upadoše na povratku ko besni kurjaci u našu domovinu, a naročito u Srem i Slavoniju, te stadoše harati i paliti na sve strane, odvodeći narod u robļe. Poradi toga zuluma ostaviše mnogi Sremci svoje prvotno prebivalište, pa se razbegoše koje po Bačkoj, koje po Fruškoj gori, gde će biti mirniji od Turaka. Tako se iz Brailova doselilo ovamo nekih petnaest porodica, koje su najpre osnovale ovo mesto.

Mesto je dobilo ime od svoga položaja: leži u dubokom jazu, između dva brega. Ovaj se jaz proteže daleko u Frušku goru, a kod manastira, koji je na severnoj strani, deli se u dva grla: jedno grlo ide k Drenovcu, gde je bio stari manastir, drugo ide Grabovcu, gde ima osobiti izvor.

Kuće su ponajviše od čerpića; od svih najlepša je škola. Kad je ona osnovana, to se ne zna.

Usred sela ističe se također lepa crkva, koja je građena 1760. god.

U Jasku ima znamenita zadužbina bivšeg sarajevskog mitropolita Đorđa Nikolajevića, osnovana za to, da se od glavnice svake godine razdeli određena svota med devojke, koje se udadu u mestu. Ovo traje već više godina od smrti toga dobrotvora, koji je bio rodom iz Jaska, gde mu i danas rodbina živi. Lepa slika ńegova čuva se u školi, a u crkvi stoji ńegova arhijerejska štaka. Telo mu počiva u Blažuju, selu pored Sarajeva, u tamošńoj crkvi.

Za pô sata može se peške doći iz Jaska u manastir Jazak, koji je na severnoj strani. Tamo počiva telo srpskoga cara Uroša. I taj je manastir pored drugih ures ubavoj Fruškoj gori i neka vrsta pritaneja. Pored ńega je Prńavor sa nekih 30 kuća i 150 ļudi.

Pored današńega manastira Jaska postoji ruševina staroga ženskog manastira, koji je oko 1745. god. napušten, a sadańi

[1]) iz Hercegovine. [2]) iz Makedonije.

manastir Jazak, koji je savremeno postojao kad i ženski, dozidan je s istočne strane ostatkom materijala od ćelija ženskoga manastira Jaska. Manastir je slavio Vhod Bogorodice.

Bregovi: Teočin (rodi izvrsno vino), Carine, Zabel. Bregovi šumom obrasli na severnoj i zapadnoj strani: Carina, Crni Rit, Prepŕne, Česte Strane, Dugo, Kosmatica, a u ńoj izvor Zmajevac, Kamenito, Venac, Mańići. Izvori (u ńoj izvori istog imena), Ilijin Čot, Srńevo (i potok istog imena), Gavranov Potok (u ńemu Hajdučki izvori), Anatema, Kozja Rbota, Bukova Strana, Pištavine, Kozarice, Dragojevac (u ńemu potok istog imena), Rudinovac, Vučevac (s potocima istog imena).

Izvori: Điris i Beli Potok.

Poļa za obrađivańe i za pašu prostiru se prema istoku, jugu i zapadu, a nazivaju se ovim imenima: Deonice (pašńak), Cerije (oranice), Uroševac (manastirski salaš), Sredńe Brdo, Siget, Oračke livade, Kaluđerice, Begovine (livada), Soko (oranice), Praznovreće i Brailovo (oranice).

Jazak danas broji srpskih kuća 305, a duša 1835. Nešto ima naseļenih Maģara.

Alatić 4
Aleksić 1
Aničić 1
Avakumović 2
Avramović 7
Babić 11
Bakalović 1
Barjaktarović 24
Belović 40
Birovlević 1
Bojić 1
Bugarski 1
Cvejanović 1
Dimić 4
Dimitrić 1
Dimitrijević 1
Dražić 7
Đorđević 38
Đurđević 2
Ergelaš 5
Gajić 7
Gavanski 7
Gavrilović 1
Gojković 28
Gońevac 13
Grković 10
Grujić 20
Ilić 11
Ivanović 11
Janković 1
Jankulović 32
Jerkić 7
Jevrić 1
Jevšić 7
Jocić 4
Jokić 7
Jovanović 9
Kostić 6
Košutić 1
Krstić 1

Kuzminac 3
Latinkić 7
Lazić 10
Lukić 1
Majstorović 1
Maletić 23
Mandić 1
Marić 1
Marinković 7
Marojević 3
Marović 3
Matić 20
Mesarović 3
Mihajlović 11
Milanković 1
Miličević 2
Milinković 1
Mirković 1
Mirosavljević 1
Mladenović 1
Mojsilović 1
Momirović 1
Mungić 31
Nedeljković 28
Nedić 20
Neglić 24
Nemarović 1
Nenadović 7
Nešić 7
Nešković 2
Nikolajević 1
Nikolić 7
Ninković 1
Ohoticki 7
Orńešić 1
Orolicki 1
Ostojić 1
Panić 7
Pantelić 8
Pašić 7
Pavić 7
Pavlov 1
Petaković 20
Popović 1
Poštić 7
Putinački 20
Radić 2
Radišić 3
Radojčić 3
Radonić 3
Radosavljević 7
Radovanović 3
Rakić 7
Ristić 1
Sekicki 1
Slavnić 18
Spasojčević 2
Stanišić 4
Stefanović 1
Stojčević 1
Stojković 3
Stričević 2
Sudarović 2
Tatalović 7
Tešić 1
Timotijević 1
Trivić 7
Utvić 7
Veličković 1
Vukašinović 1
Vukmirović 7
Vukov 23
Zirić 20
Živanović 3
Živković 20

Od ovih porodica sve one, koje imadu isto prezime i istu slavu, smatraju se da su u srodstvu, t. j. kao jedno pleme. Izu-

zetak čini porodica Janković; jedni slave sv. Nikolu, a drugi Markov dan; Popovići jedni slave sv. Nikolu, drugi Đurđev dan, Jovanovići jedni slave sv. Trifona, a drugi Petrov dan, i ne smatraju se izmed sebe ista porodica, premda se jednako zovu.

Izumrle su porodice: Peičić, Marković, Petkičević, Topalović, Zaharić, Filipović, Rafajlović, Čupić, Solunčić, Simeonović, Jeremić, Pantović, Zdravković, Mišković, Karanfilov, Bošńaković, Laketić, Latinčić, Petričev, Pavlovčević.

U Bugarsku su se iselile ove porodice: Gavranić, Rašković, Josimov, Vujić, Stepanov, Trifonović i Filipov.

Ležimir.

Selo Ležimir leži severozapadno od Manđelosa u samoj Fruškoj gori, opkoljeno sa svih strana brdima. — O postanku sela i o imenu Ležimir ima ovo narodno predańe: Tri brata Vozari, od kojih su potomci današńi Vozarovići, doselili su ovamo sve, a ovde, gde je današńe selo, bila je šuma, u koju su begali i sklańali se od Turaka, jer tu „leži mir".

Crkva je podignuta 1764. god., a iste su godine i školu osnovali, koja je bila malena i tesna; postojala je do god 1872.

Bregovi: Pašńak, Mala Gradina, Velika Gradina (tu je šanac, za koga pričaju da je ostao još od Turaka), Rakazovača, Gaj, Kuštil, Rajinac, Carina, Bik, Lišvar.

Šume: Końivara, Lišvar, Čormaz, Erakovac, Debeli Čot, Kaluđerica, Karlice, Crna Bara, Ravnine, Gradina Tonta, Kosarlije, Ladna Voda, Remijin Brod (vałada Eremijin, ali tako zovu).

Ńive: Deonice, Salaš, Palanka (livade), Cerije, Baščine, Grobłe, Ilijaš (livade), Livadne ńive, Tetkino Brdo, Remetsko Brdo, Selište, Rit (livade).

Izvori: Blizumila, Erla, Stara Krečana, Šećerovac, Stublina, Ġebinac, Klenovac, Ivkovac, Perina česma.

Kod Blizumile su ruševine; tu su kopali i tražili novaca; tu je, kažu, bila turska ġamija.

Potok: Stara Krečana.

Staro grobłe ima na Velikoj Gradini.

Ležimir je glasovit zbog svojih majdana krečnog i modrog kamena.

Kuća ima danas u selu oko 160, porodica 122, a duša oko 1500; sve sami čisti Srbi.

Andrić 4
Andrijević 1
Anđelić I. 3
„ II. 35
Arsenin 24
Avramović 30
Babić 4
Bajić 2
Banić 11
Bibić 5
Bogdanović 7
Borđoški 1
Borunac 12
Bosutski 1
Bošković 1
Bugarski 11
Ćirić 7
Curaković 1
Damjanov 1
Dimović 4
Dogić 1
Doroš 1
Dragojević 11
Dujanović 1
Đukić 11
Đurić 4
Đurković 1
Erdeljac 1
Ivković 1
Jakovljević 33
Janković 7
Jelenić 7
Jelenovski 7
Jurišić 1
Kličarić 1
Klisura 3
Kojić 1
Kolarović 7
Kozić 1
Krstić 1
Kuzmančević 1
Lekić 4
Lukić 7
Majstorović 1
Malega 1
Mandić 2
Marić 22
Marinković 2
Martinački 1
Mašić 7
Mihajlović 5
Mijalčić 5
Mijatović 2
Miletić 1
Mirić 7
Mirković 7
Mitrićević 2
Mitrović 3
Nastić 14
Nenić 1
Neznanović 5
Novaković 1
Obradović 7
Ostojić 2
Panić I. 7
„ II. 30
Pantelić 2
Peičić 1
Pejčinović 5
Pervaz 1
Petković 7
Petrović I. 1
„ II. 29
Pilić 2
Popović 1
Prodanović 2
Radak 1
Radojčić 15
Radonić 1
Radosavljević 11

Radukić 5
Ranisavljević 5
Rasimić 25
Savić 2
Silvestrović 2
Simičić 1
Smiljanić 7
Solarović 1
Spasojević 37
Sremčić 14
Sretić 22
Stanišić 2
Stanković I. 5
„ II. 1
Stanojević 3
Stepančević I. 2
„ II. 25
Stevkov 25
Stojić 5
Šević I. 6
„ II. 1
Šiškov 3
Teodosić 1
Timotin 2
Topalović 1
Tošić 11
Tršić 3
Tucić 3
Urošević 7
Vasilić 1
Vlaškalić 7
Vozarović 3
Vrańeš 2
Vujičić 7
Vujnović 1
Vuković 7
Zelenković 1
Živanović 29

U iste familije broje se: Vozarovići, Marići, Sretići i Babići.

U Ležimiru živela je, ali je izumrla porodica Kovačević. U crkvi na desnom zidu ispod jedne ikone stoji zapis: Сему изображению са девіатъ образ бисть ктиторъ Спасое Ковачевич житељъ Лежимирски за споменъ свой и свойхъ радитељей юна 1807. Osim te bile su još porodice Alobići (odselili u Slavoniju), Borići (stara svešteničkа porodica, koja je poreklom iz Bosne; preselila se u Kuzmin) i Uskokovići (izumrla).

Mala Remeta.

Seoce Mala Remeta (narod je još zove Remetica ili Remetska), koje leži na podnožju Fruške gore, svakako je naseljeno onda, kad je i manastir naseljen kaluđerima iz Srbije. Prostire se u jednom sokaku, i to od severa prema jugu. Narodnih predańa o postanku manastira kao i sela nema.

Bregovi: Gaj, Krńa, Klačina, Bela Voda, Grabovac, Simin Grob, Rošćevac, Zvečaj; istočno od manastira je breg Teočin, na kom rodi izvrsno vino. Gde je danas manastirski salaš, to se zove Žujići, a preko salaša malo na jugozapad leže Jendeci. Brdo izmed Jaska i Remete zove se Sredńe brdo.

O imenu Simin grob priča se: U staro vreme živeo je jedan kaluđer, pa se zavolio sa ženskom, koja je bila rodom iz Banoštra. On obeća nešto toj ženskoj, i za to su obećańe znala i ńena braća. Kad on to obećańe ne htede ispuniti, dođu ńezina braća Jovan i Sima jedno veče u manastir. Kad su došli u gońak, izazovu kaluđera napọle i počnu se s ńime svađati. Jedan od ńih nategne pušku na kaluđera, kaluđer pritrči, odbije pušku rukom, tako da je puška opalila u tavanicu. Drugi brat potegne nož i raspori kaluđera. Uto dotrči šumar pa opali puškom na ńih i rani Simu, koji je još mogao pobeći do tog današńeg mesta. Kad je tu došao, kaže svome bratu, da ga ubije, da se dạle ne muči. Brat ga ubije, pokrije lišćem i tu ostavi. Treći dan ga nađu ḷudi, i vlast odredi, da se odnese na raskršće Kukuḷska Ńiva (izmed Stejanovaca, M. Remete i Jaska) i tu ga na točak mrtvog obese. Tako je visio, dok ga nisu ptice i druge životińe raznele. Ono mesto, gde je poginuo, zove se Simin grob.

Jendeci zovu se zato, što su to bili u staro doba jendeci oko grada Stojan-grada.

Dolovi: Suvi do (što ńim voda ne teče), Vodéno (što je uvek u ńemu voda), Vrbara (zbog vrba, koje tu rastu), Pustar (što je sav do pust).

Šume: Bela Voda i Grabovačka Strana.

Ńive: Velike, Ledine, Preke, Pasuḷica, Leje, Nad Bircuzom, Strmoglavnice, Zelenik, Beli Kamen (tu je ukopan jedan kamen, vaḷada kakov znak), Parlozi ili Bajića Poḷe (po nekom Bajiću), Provalija (što ima mnogo provalija od pre spomenutog grada).

Pašńaci: Kudeḷište, Za Čotom, Velike Ledine, Male Ledine, Zvečajski Breg, Dô, Ledine ispod sela, Kod Izvora, Brekińa. — Livada kosaćih nema.

Selo ima oko 60 kućnih brojeva i oko 600 duša.

Bańac [1]) 7	Kraḷevački 7
Dragojević 1	Krompić 7
Gavrilović 10	Laćarac 7
Grujić 1	Lazić 1
Ivanović 13	Mihajlović 7
Jovanović 23	Milošević [3]) 11
Kirjaković [2]) 36	Nikolić [4]) 23

[1]) iz Like. [2]) iz Lomnice u Srbiji. [3]) postali od Miloša, koji se doselio iz Makedonije. [4]) iz Jaska.

Ostojić 7
Panić 7
Ristić 23
Srdić[1]) 9
Stepanović 2
Stojanović 5
Teodorović[2]) 36
Urošević[3]) 11
Vučković 23

Od ovih porodica smatraju se kao rodbina: Teodorovići (3 kuće), Nikolići (3 k.), Srdići (2 k.), Stepanovići (4 k.), Kirjakovići (2 k.), Lazići (4 k.), Miloševići (4 k.), Jovanovići (5 k.), Grujići (4 k.). — Osim ovih smatraju se kao jedno isto pleme: Kirjakovići i Teodorovići, Uroševići i Miloševići, tek ne će da se izmed sebe žene.

U Maloj Remeti živele su god. 1780. ove porodice, ali su izumrle: Lukin, Začata, Ćiranov, Veselinović, Lazin, Mali, Živanović, Stoišić, Kovačević, Nenadović, Krstić, Trifonović, Krajnović, Vučičević, Pavlica, Simić, Pavlov, Radovanov, Simonović, Cirić. (Iz manastirskog protokola.)

Manđelos.

O imenu samoga sela mogao sam čuti ovo: Severoistočno od današńeg sela nalazi se lep izvor, koji se zove Vrańaš. Tu je, kažu, bila nekad crkva. Posle mnogo vremena nasele se tu Maďari, i med ostalim kameńem od porušene crkve nađu jednu ploču, na kojoj je bio urezan lik sv. Arhanđela. Ti novi naseļenici nazovu po toj ikoni tu svoju naseobinu Mihal angelos. Od tog imena postalo je kasnije srpsko ime Manđelos.

Kako su imena ńiva i livada istovetna s imenima bregova i dolina, na kojima se nalaze, navest ću samo imena bregova i dolova: Remete, Disnoš, Vrańaški Breg, Dońa Čotina, Vračar, Šļivarkin Breg, Krčevine, Nad Vrańašem Čotina, Cerje, Ilijaš, Nad Lipom, Zabrana, Barice, Rit, Mala Čotina, Spajinske Ńive, Mala i Velika Krčevina, Mali Laćarak, Selište, Kamenite Ńive, Kraļica, Klenovac.

U Klenovcu vide se oluci od nekadašńeg vodovoda (kažu, da je to bio rimski vodovod). Za Vrańaš se priča, da su ga Turci gradili; na taj izvor ide svet na Mladu nedeļu i Mladi petak, da se umivaju tom vodom zbog očiju.

[1]) najstarija kuća, naseļeni iz Srbije. [2]) iz Loznice u Srbiji. [3]) postali od Uroša, koji se doselio iz Makedonije.

Staro groblje bilo je nad Vrańašem, te je sve grobno kameńe izvađeno i od ńega napravljena kapelica na Vrańašu; a ono mesto, gde je bilo groblje, ore se. U kapelici se obdržava slava svake godine na Vračeve (Kuzmana i Damjana).

Oko sela ima više vodenica potočara, koje se zovu: Sarajlinka, Jablanka, Šljivara, Volinka, Miškovićeva, Račica, Perinka, Ganinka, Bagńača, Štulinka, Crepara, Końevićeva, Kaluđerica i Šerbulinka.

Samo selo proteže se od severa prema jugu, leži na podnožju Fruške gore i vrlo je lepo. — Sokaka ima u svemu tri: Bilijar, Crkveni i Žabarski (potočarski).

Potoci su Remetski, Vrańaški i Ilijaški.

Kućnih brojeva ima 230, duša 1230.

Andrijević I. 23
„ II. 4
Anojčić 15
Atanacković 1
Avramović 6
Baćanović 6
Baroksadić 1
Belić 1
Berić 11
Birovljević 23
Borđoški 5
Božicki 11
Božin 5
Brńašević 2
Buruńac 13
Cvejić 7
Cvetinović 11
Čamprag 1
Čanprić 7
Čarubgić 2
Čekerinac 5
Dimitrijević 4
Dimović 40
Divnić 29
Dragić 7
Drotarević 7
Đukić 2
Đermanović 5
Đorđević 1
Đulibrk 7
Đurđević 24
Đuričić 1
Đurić 7
Filipović 2
Garabandin 1
Ganić 7
Inćiforović 1
Isaković 7
Janković 9
Jelić 7
Jeremić I. 1
„ II. 9
Jevremović 2
Jovanović I. 23
„ II. 26
Jurišić 7
Kalinić 11
Kampanović 33
Kelebić 7
Knežević 5
Kopčić 1
Korodić 1
Kosovac 2
Kostić 2

Kovačević 11
Koviljac 7
Kovljanić 2
Krstić 7
Kuljančić 5
Kuzmanović 18
Lazić 29
Ličanin 1
Lukić 2
Lukin 1
Ljiljak 33
Martić 1
Martonoški 1
Milić 2
Milinković 7
Milošević 11
Milovac (Varadlić) 7
Mirković 19
Mišković 1
Mojić 10
Nenadović 2
Nikolić I. 7
„ II. 10
„ III. 2
Obrenović 1
Pačirski 1
Panić I. 7
„ II. 4
Pavlazan 2
Pečinović 5
Peleš 7
Petkov 1
Petković 7
Petrović I. 1
„ II. 34
Pevac 2
Pivarski 11
Plavšić 7
Popović I. 2
„ II. 1
Radin 10
Radosavljević 1
Radovanović 5
Rajić 14
Ratkov 2
Rogić 30
Rusović 5
Saranovac 2
Savić 3
Senić 7
Slepčević 1
Sogić 1
Spasojević I. 7
„ II. 1
Stamenković 1
Stepanov 5
Stojković I. 2
„ II. 7
Stojšić 11
Subić 2
Svilovac 2
Svirčević 1
Šijak 7
Škorić 2
Terzić I. 2
„ II. 13
Tešankić 3
Tomašević 6
Trnić 1
Valjevac 4
Veselinović 2
Vesković 7
Vozarević 2
Vukosavljević 1
Zarupski 1
Živanić 1

Pavlovci.

Selo Pavlovci leži malo udaljenije od Fruške gore, u sredini između Rume i Vrdnika. Otkud Pavlovci nose to svoje ime, ne zna se ništa pouzdano, ali u narodu ipak živi o tome priča, koja se prenosi s kolena na koleno. Veli se, da se u davno vreme iz Srbije uputila u ove krajeve masa ljudi, da potraže sebi zgodno mesto za naseobinu. Zaustavivši se ovde stadoše starešine razgledati okolicu, gde bi najzgodnije bilo, da se udari temelj selu. Ali tom prilikom podeli se narod na dve strane. Jedni htedoše, da se udari temelj selu u dolu, a drugi na bregu. U toj prepirci izađe jedan od uglednijih starešina po imenu Pavle pred narod, saopći im svoje razloge za breg, pa došavši na mesto, gde je danas selo, udari kolac u zemlju rekavši: „Tu neka bude selo!“ On odmah zatim prvi načini tu sebi kolebu, a za ńim malo pomalo pridružiše se i svi ostali. Otud dakle ovome selu ime Pavlovci.

Da su ovo selo Srbi iz Srbije naselili, sme se tvrditi s toga razloga, što je ovde većina porodica, koje su tu uspomenu tradicijom sve do danas verno sačuvale.

Prva škola pavlovačka bila je sagrađena preko puta od crkve, na mjestu, gde je sada kuća pod br. 17. Tek godine 1791. sagrađena je škola na mestu, gde se danas nahodi tako zvana „stara škola“. A to se jasno vidi iz inventara, koji se čuva u arhivu paroh. zvańa. Ovu „staru školu“ podigla je tadašńa srp. prav. crkvena opština iz svojih sredstava, ustupivši joj i mesto na svome zemljištu odmah do crkve. Otuda je i mogla škola da dođe u isti inventar sa crkvom. Škola je pretvorena u komunalnu 1876. god. — Današńa (nova) škola sagrađena je 1895. Crkva je sagrađena 1785. godine.

Pavlovačke ńive i oranice sve su na ravnici, osim vinograda, koji su na bregu Jovincu, koji leži severno od samoga sela.

Ńive: Selište, Od Rivičkа puta, Gorńi Dô, Dońi Dô, Kurdin veliki, Kurdin mali, Krčevine, Od Jazačka puta, Nad Voćima, Kaluđerica, Za Grobljem, Đevuš. — Istočni deo sela, u kome su sami voćńaci, zove se Voća.

Potoci: Krivajski i Belavski, koji se sliva u Krivajski, a na ovome su dve vodenice: Zlatara i Novica.

Staro je groblje iza kuća Beljanskih.

Selo broji 96 srpskih domova sa 685 duša.

Beļanski [1]) 1
Bogdanović [2]) 1
Bogičević 22
Bojić 1
Božin 18
Buļkeški 1
Ćenanović [3]) 3
Đaković 4
Golubović 1
Jakovļević 1
Jasenkić 1
Jerkić [4]) 7
Jovanović 1
Jovičić 5
Kalić 22
Kavgić [5]) 32
Maletić 13
Marković 2
Mihajlović 1
Milin 11
Milinković 7
Mińin 1
Mišković 1
Nikolić 11
Obradović 10
Orlović 5
Pantelić 7
Pavlović 1
Petrović [6]) 6
Rakić 5
Ranković 8
Stefanović [7]) 2
Subotić 11
Timotić 3
Todorić 3
Vesić 24
Zarić 7
Živanović 1

Rivica.

O postanku ovoga seoceta, koje je najmańe od svih drugih sela, nisam mogao ništa doznati. Ne zna se niti ima kakvo predańe, ni kad je crkva sagrađena; jedino se zna, da je god. 1849. opravļana.

O postanku srpske škole može se pouzdano reći, da potječe iz vremena, kad su u Sremu uopće prve škole osnovane, dakle u doba, kada je srpski narodni sabor u Beogradu god. 1730. zakļučio, da se svuda škole podižu. Škola je po pričańu najstarijih ļudi bila podignuta od naboja pored crkve. Učiteļi su bili ponajviše bogoslovi. Nova je škola podignuta 1897. god.

Bregovi: Aldov, Sita, Carina, Murģin, Točak i Belengir. Između bregova su dolovi: Mala Ribica, Kod Topola, Albegov do (po Turčinu Ali begu), Svraka i Orčevac.

[1]) Bačvani. [2]) zovu ih i Hrvati, jer su naseļeni iz Hrvatske. [3]) iz Vaļeva; koji je prvi došao zvao se Jakov i ubio je Turčina Ćenana, i po ńem se tako prozvali. Tamo, kažu, ima familije, no bit će da se zovu Jakovļevići. [4]) doseļeni pre 12 god. iz Jaska. [5]) Bačvani, doseļeni pre 50 god. [6]) cigani. [7]) iz Sombora.

Ńive i livade: Gaj, Kipovi, Selište, Rit, Kudoš i Čeplisad.

Pašńaci: Plandište (poznaju se tragovi od neke crkve), Selište, za koje kaže predańe, da je tu nekad bilo selo.

Gde je današńe groble, tu je bio nekad grad, zato se to mjesto zove Gradište.

Potoci: severno od sela je Jovičin Vir; Mala Ribica u dolu istog imena. Na bregu Aldovu je Sovrin Izvor, koje je ime dobio po nekakovom deda-Sovri.

Delove sela zovu Gorńi (severni deo), Dońi (južni deo), Varosovo zapadni i Klisa istočni deo, koje je ime dobio po vetru klisi, koji otud duva.

U ovom selu živi 59 porodica u 180 kuća, a svih duša ima oko 1000. Naseļenika drugih narodnosti osim Srba nema.

Antonijević 7
Atković 1
Avramović 7
Bačikin 7
Bosiļkić 2
Brkić 5
Crnobarski [1]) 4
Cvejić 5
Cvetković 1
Ćirić I. 3
„ II. 1
„ III 17.
Ćosić 5
Davidović I. 7
„ II. 4
Delić [2]) 5
Dolić 1
Dunđerski [3]) 7
Erdeļev [4]) 7
Gradojević 7
Grujić [5]) 23
Jovičić 1
Karapańgić [6]) 22
Kasapski [7]) 7
Kišdobranski [8]) 2
Kovačević 7
Kralujević 1
Kraļevački [9]) 7
Krstić 1 [10])
Mamlenović 2
Mandić 7 [11])
Marković 1
Mirković 5
Nešković 3
Nikolić 1
Novaković I. 1
„ II. 13
Odrvački I. 7
„ II. 1
Pejić 24
Petričević 2
Petrić 7
Puzić 1
Rackoviċ 7 [12])
Radojčić 1 [13])
Radosavļević I. 1
„ II. 3
„ III. 5

[1]) iz Stejanovaca. [2]) iz Buđanovaca, poreklom Ličani. [3]) iz Bačke. [4]) iz Erdeļa. [5]) iz Jaska. [6]) iz Karlovaca. [7]) iz Iriga. [8]) iz Novih Karlovaca. [9]) iz Male Remete. [10]) iz Bačke. [11]) iz Neradina. [12]) iz Iriga. [13]) iz Jaska.

Ranković 7
Romčev 3
Sekulić [1]) 3
Sivački [2]) 7
Smiljanić 1
Smuk [3]) 6
Stanišić 4
Stojković 36
Stokić 5
Tajnov [4]) 6
Tešić 7
Tokić 1
Vasić 5
Vidić 1
Živančević 7

Izumrle porodice: Avdalović, Bižić, Đurđević, Farkaš, Janković, Savkić, Trifunović, Vidaković; iselili su se: Dukić i Teodorović u Srbiju, Mijatović u Irig.

Stejanovci.

Ovo selo leži malo udaljenije od Fruške gore, gotovo u istom pravcu sa Pavlovcima, a od Pavlovaca istočno, na cesti, koja ide iz Rume u Mitrovicu. (Od ceste oko 500 m daleko.) Selo je vrlo lepo, proteže se od severa k jugu, u tri sokaka, a sredom preseca ih četvrti sokak.

Ime Stejanovci postalo je po predanju od staroga Stojangrada, koji leži na podnožju Fruške gore, severno od današnjega sela. Za taj grad, od koga se danas poznaju samo temelji i gradski jendeci, ne zna se, čiji je bio; narod veruje, da je bio turski. Po njemu je dobilo selo ime Stojanovci, što se kasnije promenilo u Stejanovci. Narod priča, da je blizu toga grada bila prva naseobina, što je dosta verojatno, jer u blizini nalazi se jedna njiva Crkvina; tu, kažu, da je bila crkva.

Groblje je bilo na mestu, gde je danas Ćire Jelenića vinograd. Tu kosti ljudskih možeš rukom nakopati, koliko hoćeš; a za vreme bujica znade voda po čitave skelete isplakati. Staro groblje je u današnjoj opštinskoj njivi Dudari, gde i danas ima po kamenu mnogo napisa, ali su nečitki.

Crkva je osnovana i načinena 1764. god., a u to doba je bila tu i škola, u crkvenoj porti od pletera načinena. Crkva je usred sela, a preko od nje je vrlo lepa škola. Ove godine 1909. crkva je trudom i marom Stejanovčana lepo renovirana, kako spolja tako i iznutra.

Bregovi: Rošćevac, Pustar, Okop, Zvečaj, Gaj (šuma, koja se stere više man. M. Remete), Kozarice, Vranova Stena, Grad,

[1]) iz Šuljma. [2]) iz Donjeg Tovarnika. [3]) iz Indije. [4]) iz Banata.

Bajića Polje, Brekińa, Prečka, Guvnište, Livadni Dô, Oračko Polje, Bešenovački Breg, Kod Brestova, Crkvina.

Dolovi: Mlake, Veliki dô, Mali dô, Vodéno.

Ńive: Špitaļi, Sredńe ńive, Od Bregova, Bregovi, Kaluđerske ńive, Krčevine, Spajinsko Guvno, Spajinsko Voće (Katinac), Bare, Strmoplavnice, Dužnice, Blizanci, Kutlače i Čovinac.

Kroz selo idu dva „gata".

Selo danas broji oko 180 kuća i 1600 duša, sve sami Srbi pravoslavne vere.

Adamović 9
Alanović I. [1]) 1
„ II. [1]) 7
Andrijević 1
Banovac [2]) 1
Beńa [3]) 1
Crnobarac [4]) 4
Cvejić 2
Ćirić [5]) 1
Ćirković [6]) 7
Dukić 2
Đisalović [7]) 1
Đuričić 2
Filipović 3
Grčić [8]) 1
Ilić 7
Ivanić 2
Ivanišević 1
Janošević [9]) 1
Jelenić 5
Jovanović [10]) 1
Jovanović-Stojkov 3
Jugović [11]) 1
Kovačević 29
Krečković [12]) 3
Kuzmanović 2
Laćarac 11
Lazić 1
Lešenko [13]) 7
Lukić I. [14]) 7
„ II. [15]) 1
Majinski [16]) 2
Mijajlović 1
Mijatović 1
Milinković 5
Milovanović 2
Mirković I. [17]) 11
„ II. [18]) 5
Mišić 30
Miškovac 3
Mraović 1
Nešković 11
Nikolajević [19]) 2

[1]) iz Bosne. [2]) iz Banije. [3]) poreklom Slovak. [4]) iz Crne Bare u Mačvi. [5]) iz Tova u Bačkoj. [6]) iz okruga šabačkog; prešli ovamo sa Karađordem. [7]) iz Bačke. [8]) iz Rume. [9]) iz Srbije od Leskovca. [10]) iz Srbije od rudničkoga okruga. [11]) iz rudničkoga okruga u Srbiji. [12]) prekršteni Slovak „Krečko". [13]) prekršteni Slovak. [14]) iz Srbije, [15]) iz Bačke. [16]) Bačvani. [17]) iz Ledinaca. [18]) iz Rume. [19]) doseļeni iz Srbije, iz sela Brđana, nahije rudničke, god. 1788. Prvi se doselio Mihajlo, nazvan Mijuško, koji je umr'o 1838. god. Vredno je spomenuti uvod u ńegov testamenat, koji je pravio 15. VI. 1838.: „Pre 50 godina, to jest u vreme posleđńeg među dvorom austrijskim i turskim držanog rata 1788., prebegao sam ja dole potpisani iz dosta daļńeg Srbije predela, nahije rudničke,

Nikšić [1]) 5
Ninković 4
Ostojić 5
Pešić 11
Petrović [2]) 4
Petruško [3]) 11
Popović [4]) 11
Radić [5]) 2
Rakić [6]) 11
Ristić 3
Stepanović 3
Stojanović [7]) 5
Stojisavljević [8]) 5
Stojšić 7
Stolić 7
Subić 3
Šamanović 1
Šivoljski 1
Tomić [9]) 24
Utvić [10]) 7
Večerinac [11]) 1
Vidarević 7
Vobočko [12]) 1
Vučković 23
Vuković 7
Zavišić 7
Zeljaić 11

U jednoj staroj crkovnoj knizi spominu se ove stare porodice stejanovačke iz god. 1769.: Bosanin, Srdančev, Grčić, Rajanov, Pandur, Sunajlić, Vulović, Tandrčić, Stojkov, Selanović, Perićev, Vasiljev, Šivolić (valjada su to današnji Šivoljski), Jeremić, Dunavić, Miškov, Pavlović i Bogosavljević. — Među najstarije porodice svet broji Zeljaiće, Alanoviće, Popoviće i Neškoviće.

Šuljam.

O postanku sela Šuljma priča se ovo: Na današnjem šuljamačkom zemljištu pre 200 god. živeo je narod Srbi i Grci, i behu rastreseni ponajviše po dolovima Mutalja, Aljmaša i Šuljma. Grci behu naseljeni po jugoistočnom delu brega Glavice. U drugoj polovini XVIII. stoleća raštrkani se svet malo pomalo prikupja u dolu Šuljmu, dok se stvori seoce, kome dadoše ime po dolu.

Istočno od brega Glavice leži breg Sudinac, gde je po pričanju bio sud rastresenom narodu, pa otud i ime tome bregu.

---

mesta Brđana, svijuh mojih znamenitih dobara lišen, samo za izbaviti život, sa suprugom mojom Jelisavetom, dvoje nejake dece i nešto prtljaga, na ovu stranu, i ostanovio sam je odma u plemenite varmeđe sremske, slavnom spailuku iločkome, prinadležećem mestu Stejanovci. Visoka milost carska oslobodila je kako sav onda ovamo prebegli narod srpski, tako i mene na 10 godina od svakog novčanog danka i drugi obični bremena...“ (Dobio dobrotom g. Steve Nikolajevića u Stejanovcima.) [1]) iz Bešenova. [2]) govore im „Šijaci“. [3]) prekršteni Slovak. [4]) iz Valeva. [5]) Bačvani. [6]) Bačvani. [7]) iz Pipera u Crnoj Gori. [8]) iz Tušilovića kod Karlovca pre 50 god. [9]) iz Hercegovine. [10]) iz Jaska pre 70 god. [11]) iz Bačke. [12]) prekršteni Slovak.

Na 300 koraka od Sudinca na sever, a među putovima, što vode na Istočnik (izvor) i Lipovac (izvor, pored kojega je hrast grdno velik, koji je zasadio pre 150 god. kapral Petar Bošković), pod Dobrečom (breg), vide se i danas ostaci ruševina negdašńega manastira. Pečat toga manastira, po beleškama crkvenih kńiga, nalazi se u Karlovcima. Priča se, da je pre 50—60 god. živeo u Šuļmu Igńat Vasić, berberin, pa je kod Istočnika, gde je po pričańu bila nekad crkva, spavao i snio, da na mestu toga starog manastira podigne novi manastir. On proda svu svoju sermiju i podigne kao neku crkvicu na mestu starog manastira. Narod je zove manastir; posvećena je sv. Panteliji, i na tàj dan se tu slavi. Taj isti berberin udesio je tu i „kuponicu", gde su dolazili ļudi sa svih strana, da se kupaju i leče od bolesti. Jedan Čerevićan bio je sakat i oduzet, a čim se okupao, ozdravio.

Kod Istočnika, kažu, da je bila crkva; taj berberin je tu kopao i mnoge kosti ļudske iskopao pa prenio i sahranio pod svoju kapelicu. — Taj berberin nije odavno umr'o, i pod starost je prosio.

Današńa šuļamačka crkva sagrađena je i posvećena 18. juna 1766.

O školi nigde ništa nema, a teško da je i bilo u to doba u selu škole. Priča se, da je uz crkvu s južne strane bila škola na mestu, gde se još i danas vidi temeļ zgrade.

Severno od Šuļma, gde su danas bašte seoske, to se mesto zove Selište; tu su bila prva naseļa.

Bregovi: Jančikovac (na ńemu je staro groblje), Sudinac, Vetreńača, Papreńa, Dobreč, Glavica i Beļinac, za koji je svezana ova pričica: Ogńena Marija, sestra sv. Pantelije, imala je još i brata Beļu, koji je bio kraļ. Drugi jedan kraļ hteo ju na silu uzeti, te se Beļa i taj kraļ na tom bregu pobiju, i Beļa pogine. Po ńemu se i nazvao breg Beļinac.

Dolovi: Grabovac, Lipovac, Borkut, Istočnik, Vrlan, Vrbovac, Rupovac, Aļmaš, Mutaļ i Šuļam, u kom je selo.

Šume: Papreńa, Glavice, Dugački Čot, Klanac, Topolik, Andrijevo malo i veliko.

Ńive: Cerje, Orlovače, Mutaļ, Jančikovci, Metlare, Opsište, Čovinac, Dužnice, Strmoglavnice, Veliki Delovi, Krateļi, Aļmaš.

Livade: Prosine, Opsište, Metlare.

Istočna strana sela zove se Belo Brdo, a zapadna Crno Brdo.

Groblje je kadgod bilo oko crkve; sad je na Jančikovcu.

Na Glavici je Zmajev Kamen, u ńemu udubina, u kojoj ima vode; tu se zmaj kupao. Kažu, da su ga viđali, kad bi dolazio na tu vodu, a to je bio „zmaj Sentivanski". Danas žene idu na tu vodu na Usekovańe i ńome se umivaju od očiju.

Izmed Grgurevaca i Šuļma, u dolu Aļmašu, ima vodica od groznice.

Selo ima 64 porodice sa 954 duše.

Aćimović [1]) 5
Anđelić 13
Antić [2]) 13
Bošković 1
Božić 5
Čarubģić 3
Ćirić 2
Dević 1
Dimović [3]) 1
Dukić [4]) 33
Đurčić 1
Đurđević 5
Feničanin [5]) 33
Filipendin [6]) 23
Gajić [7]) 5
Grujić [8]) 2
Grujičić 3
Ilić [9]) 7
Inćiforović [10]) 23
Ivković 5
Janić 6
Janković 2
Jelačić [11]) 1
Jurišić [12]) 32
Karić [13]) 42
Kerpetar [14]) 7
Kosanić [15]) 6
Krstić [16]) 7
Kuštrić [17]) 7
Kuzminac 3
Laćarac 7
Lazić 29
Lukić [17]) 5
Manastirac 11
Miličević 33
Milinković 1
Miloradić [17]) 29
Milošević 13
Nikolić I. 1
„ II. [18]) 1
Novković 2
Pejnović 5
Petrović 1
Popović 20
Radosavļević 5
Rajčić [19]) 3
Rakić [20]) 23
Ranković 5

[1]) Bačvani. [2]) iz Grgurevaca. [3]) Grci. [4]) Vlasi, doseļeni iz Banata pre 40—50 godina. [5]) pre su bili Slovaci. [6]) iz Kule u Bačkoj, danas novoverci. [7]) iz Sentivana. [8]) iz Malih Radinaca. [9]) iz Iriga. [10]) iz Vrbasa, danas novoverci. [11]) iz Kruševca. [12]) tako se zovu po arambaši Juriši, poreklom iz Makedonije, koji je pobio Turke, kad su pošli Grgetak robiti, oteo od ńih jevanđele i putir, koji se i danas čuva u crkvi. [13]) čovek se doselio iz Hrvatske i priženio se u kuću. [14]) pre bio Slovak, danas novoverac. [15]) cigani. [16]) iz Banata pre 40 god. [17]) Bačvani. [18]) iz Hercegovine, danas ih zovu Ere. [19]) Sentomašani. [20]) iz Kuzmina, danas novoverci.

Sivac [1]) 1
Smiljanić [2]) 5
Stefanović 3
Subašić [3]) 23
Suvić [4]) 7
Šašinački 5
Šijački [5]) 1
Tadić 7
Teodorović 5
Terzić [6]) 1
Vasić 1
Vidić [7]) 11
Vidov [8]) 7
Vujčić [9]) 7
Vukadinović 3

Veliki Radinci.

Koliko se iz zapisa crkvenog moglo doznati, vidi se, da su se ovde stanovnici doselili na početku XVIII. stoleća. Selo V. Radinci pre toga doba nije se nalazilo na današńem mestu, nego je nekoliko kuća bilo put Mitrovice, gde su danas ńive, od kojih su ostala imena Selište i Crkvine.

Pripoveda se, da je bio nekakov bogat čovek, koji je razabrao, da okolica ima vaļanu pašu, te načinio kao neke salaše. Ovome se pridruže još neki, i tako obrazuju maleno selo. No kako je kroz današńe mesto V. Radince vodio put upravo u Osek, i kako su tada svakih vašara gorńi trgovci, koje su oni zvali „krtari“ i „paloci“, prolazili često i gonili silna krda marve, svińa i ostale stoke, to se i oni povuku na taj drum i osnuju Velike Radince.

Selo ovo leži u krasnom položaju, gotovo na podnožju Fruške gore, koja se prostire severno; južno pak leži grad Mitrovica, a istočno Ruma.

Duž sela romori velik i lep potok, koji se obrazuje iz više vrela, što se nalaze uz samo selo, te se natapajući livade uliva u Savu.

Koje trgovina, koje lep položaj i rodnost zemļe, a koje lakoća zasluge i ekonomni rad obogatiše ove ļude, a obližńe varošice Mitrovica i Ruma davahu im dobra upustva, te nabrzo izidoše na glas sa dobre i racionalne ekonomije, kao bogati, razumni i napredni ļudi. Nabrzo su podigli hram u slavu sabora Arhangela Gavrila. No ne ostadoše tada samo pri gradńi hrama, već kako oko crkve beše dosta prostora, sagradiše naskoro i školu. Kao

[1]) iz Kikinde. [2]) iz Tešenova. [3]) Bačvani, danas novoverci. [4]) iz Grgurevaca. [5]) iz Futoga, kamo su bili došli iz Pirota. [6]) iz Futoga. [7]) Bačvani. [8]) iz Hrvatske. [9]) Sentomašani.

glavni prihod za ńezino izdržavańe bio je drugi tas crkveni, koji se punio pri bogoslużeńu liturgije nedeļom i svecem, poglavito o Sv. Savi, a to se smatralo kao školski fond.

Jer ovo selo leži u ravnici, to oko ńega nema ni bregova ni dolina; a isto tako nema ni šuma.

Ńive i livade: Gorńe i Dońe Deonice, Klisine (jer je oklisak ukraj atara), Putevi (tu je nekad bio put).

Vinograd leži u rudini Čovinac, posve je u ravnici.

Srpskih kuća danas u Radincima ima 148, porodica 75, a broj duša 900. Danas su starosedeoci gotovo sasvim iščeznuli, ńihova su mesta i kuće zauzeli ponajviše Bačvani. Da su tako propali, tomu ima više uzroka, a najglavniji je — kako kažu — velik nemoral.

Agičević 3
Alargić [1]) 1
Alimpiiević [2]) 2
Andrić 11
Bikicki 7
Borđoški [3]) 5
Bošńak 7
Bošńaković 7
Buđanovac 6
Bugarski 23
Čakunak [4]) 1
Ćirić 1
Davidović 7
Đorđević [5]) 2
Đuričić [6]) 1
Igrić 23
Ivanković 7
Janošević 1
Jelisijević 3
Jeremić 11
Jovanović I. [7]) 1
„ II. [8]) 6
Jurišin 7
Karalić [9]) 2
Kļajin [10]) 10
Kockarević 5
Kostić [11]) 1
Krasojević 7
Krstić 1
Kurekan [12]) 6
Laćarac 13
Lapčević 27
Lerin [13]) 10
Lukić [14]) 7
Ļubinović [15]) 7
Maletić 7
Mandić [16]) 17
Mihajlović I. 7
„ II. [17]) 11
Milić [18]) 1
Milinković 3
Mirosavļević 2
Mišković 20
Mitrović [19]) 1

[1]) iz Vrbasa u Bačkoj. [2]) iz Srbije pre 10 god. [3]) iz Silbaša u Bačkoj. [4]) iz Tovariševa u Bačkoj. [5]) iz Rume. [6]) Bačvani. [7]) iz Rume. [8]) cigani. [9]) iz Laćarka. [10]) Bačvani. [11]) iz Čalme. [12]) iz Banata. [13]) iz Sivca u Bačkoj. [14]) iz Čalme. [15]) iz Zemuna. [16]) Bačvani. [17]) iz Tovariševa. [18]) iz Pivinca u Bačkoj. [19]) iz Šašinaca.

Mraović 1
Obrenović [1]) 10
Pantić [2]) 1
Pavkov [3]) 1
Pavlićev [4]) 10
Pavlović [5]) 1
Perić [6]) 2
Perišin [7]) 6
Pivarski 29
Plavšić [8]) 20
Popov [9]) 1
Popović [10]) 10
Radivojkov [11]) 2
Radosavljević 4
Rakić 11
Ratkelić 7
Ristić I. 1
„ II. 2
Savin 2
Stanišić [12]) 2
Stanojev [13]) 3
Stepančević 25
Suvajčić 13
Tomić [14]) 24
Vasić [15]) 7
Vrsajkov 4
Vukadinov [16]) 1
Vukosavljević [17]) 1
Zarin 11
Živanić 3

God. 1777. u Vel. Radincima bile su ove porodice, kojih danas nema, jer su izumrle: Markov, Milošević, Ercegovac, Panaotović, Atanacković, Jovanov, Knežev, Ivković, Čizmić, Milovanov, Pavić, Mačvanin, Tanackov, Horvat, Čavić, Babić, Milinov, Indić, Nikoletić, Teodorović, Slakić, Kazimirović, Đukić, Gergurević, Aleksić, Zurković, Martinački (po ńima se zovu Martinačke ńive), Vasović, Starčević, Dević, Bačvanin, Mijatov, Petrović, Pejičić, Krńić, Jeftić, Spasojević, Čorak, Vladisavljević.

Današńe Igriće zovu Kalauzovi, jer je Igrić ušao u kuću Kalauzovu, koja je izumrla; a tako isto današńe Mraoviće Slakićima.

Vrdnik.

Vrdnik, kažu, nosi ime od starina, po svoj prilici od brda. Brda i doline, potoci i vrela, vinogradi i pašńaci u lepoj svojoj raznovidnosti i kao u nekom prelivańu i gibańu podižu krasotu i prijatnost ovoga predela. Mesto je opkoljeno brdima, koja su većim delom vinogradima zasađena.

Od severa k jugu teče velik potok Dubočaš, izmed velika dva brda, koja su šumom pokrivena. Desno od potoka stoji na

[1]) Bačvani. [2]) iz Rume. [3]) iz Sivca u Bačkoj. [4]) iz Silbaša u Bačkoj. [5]) iz Rume. [6]) iz Pivinca u Bačkoj. [7]) iz Banata. [8]) iz Sivca u Bačkoj. [9]) iz Tovariševa. [10]) iz Pivinca u Bačkoj. [11]) iz Obrovca u Bačkoj. [12]) iz Ležimira. [13]) iz Tovariševa. [14]) iz Stapara u Bačkoj. [15]) iz Šulma. [16]) iz Tovariševa. [17]) iz Mandelosa.

vrhu planine Vrdnička kula. O ńoj se ne zna ništa. Neki naučeńaci vele, da je od rimskog cara Proba, a neki, da je od Turaka. Po vinogradima se nalazi dosta rimskih novaca. — Narod priča, da je to bila kula vojvode Rajka, koga narodne pesme pomińu: „Sam ostade u Srijemu Rajko“. Narod priča, da se uoči Vidovdana na ńoj skupļaju vile i da kukaju i zapevaju za propalim srpskim carstvom, car-Lazarem, Milošem i ostalim srpskim vojvodama.

Blizu Vrdnika, $^1/_4$ sata hoda, nalazi se ugļeni majdan, koji je otpočeo god. 1813.

Škola je utemeļena 1806. god.; pre je bila autonomna, danas je komunalna.

Uz selo Vrdnik nalazi se manastir Ravanica sa telom srp. cara Lazara i ostalim za nas Srbe neoceńivim vrednostima. — Uz sami manastir je *Prńavor,* koji ima 44 kuće i oko 300 duša.

Bregovi: Bekatovo, Palamboš, Osoje, Tatarica, Pod Kulom, Dobočaš.

Doline: iza manastira na severu ima dolina, koja se zove Za Kulom; iza sela je dolina Pećina.

Šume: Morintovo, Gaj, Ritić, Dobočaš, Za Kulom, Tatarica, Goli Bikoč, Kraļeva Stolica.

Izvori i česme: kod manastira ima česma, koju narod zove Manastirska česma, a kod sela na zapadnoj strani dve su: Vrbak i Jankovac. Okolo sela i manastira su ovi izvori: Levak, Hajdučki izvor, Markovac, Lazin vir, Devina Livada. — Od vodenica jedna se zove Belava, a druga Crnava.

Selo Vrdnik broji oko 180 kuća i 1000 duša, Srba pravoslavne vjere.

Anđelić 2
Avakumović 3
Avramović 2
Babić 1
Bajić 7
Blanušić 2
Bugarski 1
Carević I. 17
„ II. 1
Čičinov 11
Davidović 11
Dejić 11
Đaković 7
Đurđević 2
Gluvakov 3
Grujić 15
Inćetin 5
Ilkić 1
Ivkov 17
Janković I. 6
„ II. 1
Jeftić 3

Jovanović I. 4
„ II. 23
Kolarski 17
Kovačić 5
Krńajić 23
Krstić 23
Krstić-Vračarić 7
Laćarac 13
Lukić 2
Malović 23
Matić 11
Mihajlović 5
Mijić 3
Mijolić 5
Miletić 2
Milovanov 3
Miršić 1
Mišković 7
Mitrić 11
Mitrović 11
Nedeljković 1
Nedić 3
Nestorović 23
Nećiforović 1
Nikolić 3
Obradović 7
Paroški 1
Pavlović 1
Petković 7
Petrović-Savkić 1
Prešić 9
Radošević 7
Rajić 23
Rašković 23
Ristić 1
Sarajlija 7
Savić 3
Sekulić 5
Senić 7
Spasojević 11
Sretić 3
Stanković 1
Stojanović 1
Stojković 18
Suvajgić 1
Teodorović 7
Timotić 31
Tunduković 23
Vadin 2
Vilkić 2
Vlajković 1
Vujić-Pavlović 7
Vukajlović 2
Vukmirović 18
Žekić 2
Živković 2
Živojnović 3

Prńavor.

Aleksić 6
Bačić 1
Bajić 7
Begojev 1
Branković 1
Bukinac 1
Čebac 2
Dedić 7
Dobričić 2
Dunđerović 1
Đurđević 2
Gušić 2
Ilinčić 7
Ilkić 1
Jeftić 17
Jovanović I. 2

Jovanović II. 1
Jović 17
Kavgić 32
Kolarović 5
Kolarski 17
Kovačić 5
Ležakov 1
Ļupša 1
Medak 2
Milošević 2
Mirosavļević 1
Nikolić 7
Ninković 1
Pantelić 10
Petković 1
Radovanov 1
Sretić 3
Stanojević 3
Trenkoviċ 5
Vojnović 11